

Frank La Rue:
A szólásszabadság új kihívásai

SZIGETHY KATA

Frank La Rue, az ENSZ Emberi Jogi Főbiztosságának (HCHR) a véleménynyilvánítás szabadságának elősegítéséért és védelméért felelős különmegbízottja előadást tartott „*A szólásszabadság új kihívásai*” címmel. A guatemalai származású Frank La Rue a kormány meghívására érkezett Magyarországra, s elsődleges célja a médiatörvénnyel kapcsolatos álláspontok megvitatása volt a kormány és a civil szervezetek bevonásával. Elmondása szerint a megbeszélés igen gyümölcsöző volt, ám részletekbe menően az április 5-én megtartott sajtótájékoztatón adott felvilágosítást.

A különmegbízott ezzel egy időben, a CEU felhívására tartott egy nyilvános konferenciát is, melyben a szólásszabadság legújabb kori veszélyei és lehetőségei kerültek megvitatásra.

A konferencia kezdetén világossá vált, hogy a 25 éve emberi jogi kérdésekkel foglalkozó különmegbízott széles nemzetközi kontextusba helyezve kívánja elemezni a XXI. század kommunikációs eszközeinek politikai és szociális hatásait. A többek között Nairobiban, Indiában, Nepál, Sri Lankában vagy Stockholmban megtartott konferenciák tapasztalataiként kijelentette, hogy az internet legfőbb céljai között kell beszélni az elmaradott társadalmak felemelkedési lehetőségéről, illetve az emberi jogok egyetemes alkalmazásáról. Az internet, mely korunkban a legszélesebb véleménynyilvánítási lehetőséget megadó kommunikációs eszköz kell (kellene) hogy legyen, kiemelt fontossággal bír az emberi kapcsolatok építésében, valamint olyan alapvető jogok általános alkalmazásában, mint a tanuláshoz való jog, az információ korlátlan megszerzésének lehetőségével.

Az internet használatának vizsgálatakor azonban szembesülnünk kell a hozzáférés kettős problémájával, jelentette ki La Rue. Egyrészt az internet szabad hozzáférésehez szükséges infrastrukturális háttér hiánya nehézséget jelenthet azokon az elmaradt vidékeken, ahol talán a legtöbbet segíthetne az internet, a fejlődés, fejlesztés területén. Másrészt pedig szembesülnünk kell a tartalmi hozzáférés korlátaival. La Rue példaként Kína esetét hozta fel, mely jól példázza, hogy a technikai feltételek teljesülése esetén sem beszélhetünk az információ szabad áramlásáról, annak ellenére, hogy ez az internet-használat elsődleges jellemzője kéne hogy legyen. A különmegbízott a kormányok által garantált teljes hozzáférés mellett érvelt, hiszen ahhoz, hogy az internet-használat eredményessé váljon, olcsónak és mindenki számára hozzáférhetőnek kell lennie, ahogy ez a tömegközlekedés esetében is megfigyelhető. Ennek érdekében pedig akár állami támogatással kell ösztönözni az internet-használatot, ahogy azt teszik Svédországban az internet-használatához szükséges felszerelések adómentességével, vagy Uruguayban az iskolások igen kedvező áron való laptophoz jutásával.

Az internet politikai hatásai vizsgálva La Rue elsősorban a diktatórikus vagy autokrata állami berendezkedésű országokat említette. Ezekben az országokban jellemző a nemzeti kormány ellenőrző és korlátozó funkciója, mely az internet-használat engedélyezésében is tetten érhető. Elsődleges példaként a Közel Kelet államait említette – reflektálva a térség zavargásaira -, de kijelentette, hogy az internet-használatot, és így a szabad információáramlást korlátozó államok köre nem szűkül le e régió országaira. A szabad hozzáférés korlátozásának legitimációs érveként gyakran jelenik meg a felbujtó-, és gyűlöletbeszédhez, valamint a gyermekpornóhoz való szabad hozzáférés veszélye. La Rue azonban óva intett a kormányok információ-ellenőrző és korlátozó funkciójának gyakorlásától, mivel véleménye szerint ez csupán arra jó, hogy politikai-szociális- és gazdasági mélypontra juttassa az adott államot. Az államok dereguláló funkciójának megerősítése mellett azonban kiállt, ami az internet-használatot illeti. Mindehhez hozzá kell tenni, hogy világossá tette, a rádió és televízió sugárzás szabályozásának állami felügyelete érthető, azonban a kormányoknak azt is látniuk kell, hogy az internet –használatra egészen más szabályozási elvek érvényesek.

Frank La Rue előadásának főbb pontjaiból kirajzolódik a vélemény, mely szerint határozottan ki kell állni a szólásszabadság minden formája mellett a világ bármely pontján, hiszen annak nem csak emberi jogi, de politikai, szociális és gazdasági vetülete is van.

*